

Eesti finantsturu ülevaade 2016

Finantsinspeksioon

Sakala 4
15030 Tallinn
Telefon: + 372 668 0500
Faks: + 372 668 0501
E-post: info@fi.ee
Veebileht: www.fi.ee

Ülevaade põhineb Finantsinspeksiooni järelevalve alla kuuluvate turuosaliste esitatud andmetel.

Sisukord

Krediidasutused	4
Investeerimisühingud	6
Fondivalitsejad	8
Investeerimis- ja pensionifondid	10
Elukindlustusandjad	12
Kahjukindlustusandjad	14
Makseasutused	16
Krediidiandjad ja -vahendajad	18
Kindlustusmaaklerid	20
Väärtpaberiturg	22

Krediidiasutused

Turuosaliste arv

16

Varade maht

↑ 24,5 mld €

2015: 23,1 mld €

Laenujäägi kasv

↑ 9,0%

2015: 8,2%

Hoiuste mahu kasv

↑ 5,0%

2015: 4,5%

Omakapitali tootlikkus

↑ 11,9%

2015: 5,6%

Esimese taseme põhiomavahendite suhtarv

↓ 34,6%

2015: 36,0%

Peamised arengusuunad

- Krediidiasutuste väljastatud laenude kasv on püsinud kiire: 9%. See sisaldab ka tehinguid pangandusgruppide sees, ilma nendeta oleks aastane laenukasv olnud 6,3%. Mittefinantssektori ettevõtetele antud laenude jääk suurenes aastaga 7,4% ja kodumajapidamiste oma 5,1%, mõlemad kasvud olid tempokamad kui eelneval aastal. Samal ajal on suurenenud ka hoiuste maht ning laenude ja hoiuste suhtarv on püsinud madalal.
- Laenukvaliteet on paranenud: viivislaenude osakaal endiselt väheneb. Pikaajalises viivises olevate laenude osakaal on samuti kahanenud, sealhulgas enamiku majandusharude vaates. Allahindluste ja pikaajalises viivises olevate laenude suhtarv tõusis aastaga 10 protsendipunkti võrra ning peaaegu kõik pikaajalised viivised on allahindlustega kaetud (98%).
- Krediidiasutused ei ole laenuandmise tingimusi leevendanud. Kiiret laenukasvu on vedanud eelkõige nõudluse suurenemine, mida toetab palgatõus ja väike tööpuudus. Krediidiasutused ei ole laenuandmisel muutunud leebemaks ning panevad endiselt rõhku laenude kvaliteedile. Hoolimata suhteliselt kiirest laenukasvust antakse uusi laene konservatiivselt.
- Mitteresidentide hoiuste maht on jätkanud vähenemist, aastaga 17,5% jagu. Kuna mitteresidentide hoiused on olemuselt väga volatiilsed, suurendab selline suundumus krediidiasutuste ressursi stabiilsust ja vähendab likviidsusriski ning rahapesu ja terrorismi rahastamise riski. Mitteresidentide hoiuste väljavoolu taga on ka krediidiasutuste väiksem riskiisu ja muutunud strateegia.
- Madalad intressimäärad ei ole pangandust eriti mõjutanud. Krediidiasutused on tulnud sellises intressikeskkonnas edukalt toime ja suutnud säilitada intressitulu.
- Sektori likviidsus ja kapitaliseeritus on püsinud tugev. Krediidiasutuste likviidsus- ja kapitalipuhvrid on ligikaudu kaks korda suuremad kui regulatiivsed nõuded ette näevad.

Hinnang riskidele

Suurima võimaliku mõju ja ulatusega risk, mis ohustab Eesti pangandust, lähtub emapankade majanduskeskkonnast. Säilinud on risk, et kinnisvara hinnad emapankade koduturul võivad langeda. Lisaks on Rootsis kodumajapidamiste võlg suurenenud kiiremini kui nende sissetulekud. Riskide realiseerumisel kanduks selle mõju ka Eesti pangandusturule. Riskide kandumist üle piiri peaks samas kindlasti vähendama Eesti krediitiasutuste hea kapitaliseeritus ja kasumlikkus ning krediitiasutuste kuulumine euroala ühtsesse kriisilahendusmehhanismi.

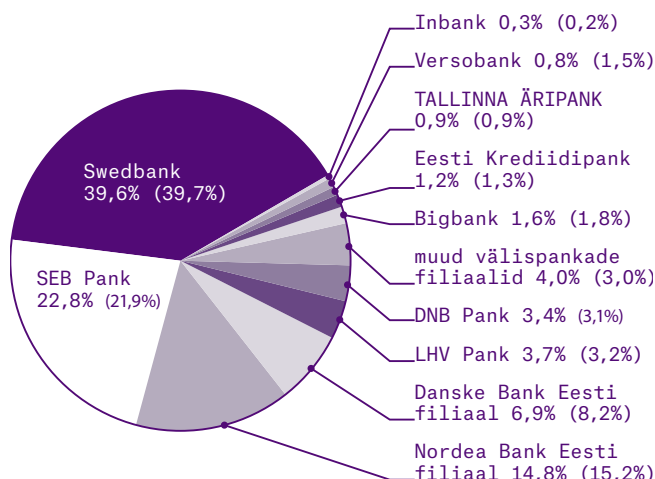
Madalate intressimäärade mõju on seni olnud väike ning nendega ei ole kaasnenud suurt riski krediitiasutuste kasumlikkusele.

Plaanitavad õigusaktide muudatused (rahvusvahelised finantsaruandlusstandardid, kapitalinõuete direktiiv ja määrus jm) võivad avaldada mõju krediitiasutuste organisatsiooni ülesehitusele ning seavad rangemad nõuded vastavuskontrollile. Uute õigusaktide suur maht ja keerukus tekitab kõrgendatud vastavusriski.

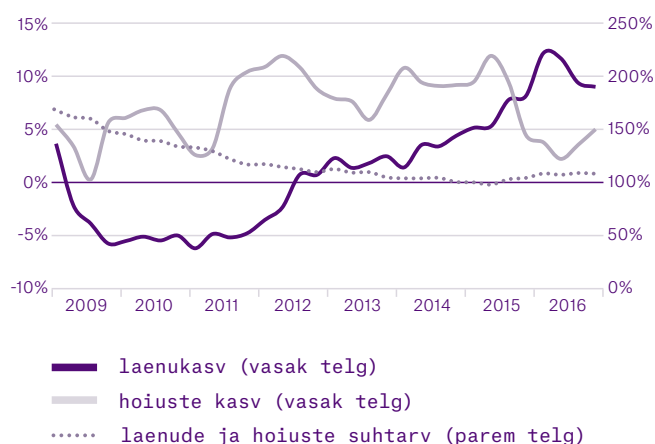
Krediitiasutuste juhtkonnad on märgatavalt muutunud, mis avaldab mõju ühingujuhtimisele. Lisaks otsivad mitmed krediitiasutused võimalusi, kuidas suurendada kasumlikkust, siseneda uutele turgudele ning arendada uusi äriilina ja tooteid.

Krediitiasutuste laenukasv on suhteliselt kiire, mis võib tekitada majanduses tasakaalustamatusi. Mikrojärelvalve vaates on siiski krediitiasutuste kapitalipuhvrid piisavalt suured ning juhul kui laenuportfelli kvaliteet peaks halvenema, siis jääks krediitiasutused tõenäoliselt piisavalt kapitaliseerituks.

Krediitiasutuste äritegevuse katkestuste ja süsteemirisketega seotud kahjujuhtumite arv oli 2016. aastal sektori kokkuvõttes sama suur kui aasta varem. Järelevetevuse tulemusel on paranenud üksikute krediitiasutuste aruandluse kvaliteet katkestustest ja intsidentidest raporteerimisel. Intsidentide kestvus on aga samal ajal vähenenud: 2016. aastal oli vähem pikaajalise kestvuse ja mitmetunnise taastamisajaga intsidente.

Krediitiasutuste turujaotus varade mahu järgi 2016. aasta lõpus (sulgudes 2015. aasta lõpp)

Laenude ja hoiuste jäägi aastakasv ning laenude ja hoiuste suhtarv

Investeeringisühingud

Turuosaliste arv

3

Klientide varade maht

↑ 1,1 mld €

2015: 0,5 mld €

Varade maht

↑ 47 mln €

2015: 44 mln €

Kasum

↑ 2,6 mln €

2015: 1,4 mln €

Netoteenustasutulud

↓ 20,2 mln €

2015: 21,5 mln €

Püsikulude suhe netoteenustasutuludesse

↑ 69%

2015: 55%

Omakapitali tootlikkus

↑ 6,9%

2015: 2,8%

Esimese taseme põhiomavahendite suhtarv

↑ 36,7%

2015: 36,4%

Peamised arengusuunad

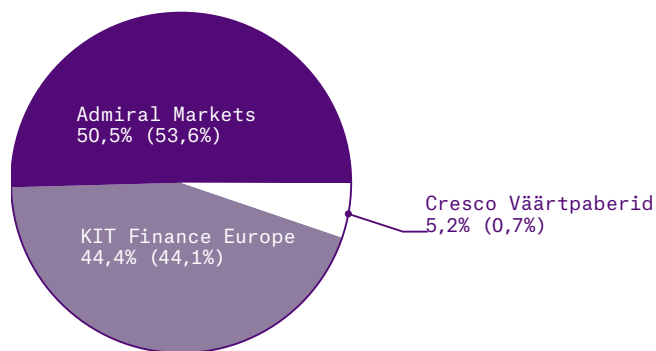
- Klientide varade maht, mida investeeringisühingud valitsevad ja hoiavad, suurenes aasta jooksul rohkem kui kaks korda ja kerkis 1,1 miljardi euroni. Kõige enam kasvas mitteresidentist klientide varade maht.
- Investeeringisühingud tegutsevad Eestis valdavalt piiriüleselt: kohalikele residentidele kuulus vaid 0,2% klientide varadest.
- Netoteenustasutulud on aastaga mõnevõrra vähenenud, samas kui netotulud kokku (koos finants- ja muude tuludega) olid ligikaudu sama suured kui eelneval aastal.
- Investeeringisühingute kasum suurenes 2016. aastal 88%. 2015. aasta kasum oli olnud väiksem peamiselt seetõttu, et investeeringisühingud pidid suures mahus maha kandma väärtpaberivahenduse käigus klientide vastu tekkinud nõuded. Pikemas vaates on kasumlikkus siiski märgatavalt kahanenud. Investeeringisühingute omakapitali tootlikkus on rahuldav ja ulatub peaaegu 7%ni.
- Esimese taseme põhiomavahendite suhtarv on väga kõrge, küündides peaaegu 37%ni. Seaduse järgi peab see suhtarv olema vähemalt 8% (4,5% miinimumnõue + 2,5% kapitali säilitamise puhver + 1% süsteemse riski puhver Eesti positsioonidele). Finantsinspeksioon on aga lisaks seaduse nõudele määranud investeeringisühingutele ka suured täiendavad kapitalinõuded. Kõiki kapitalinõudeid arvestades oli tegelik omavahendite suhtarv 2,06 korda kõrgem kui nõutud.

Hinnang riskidele

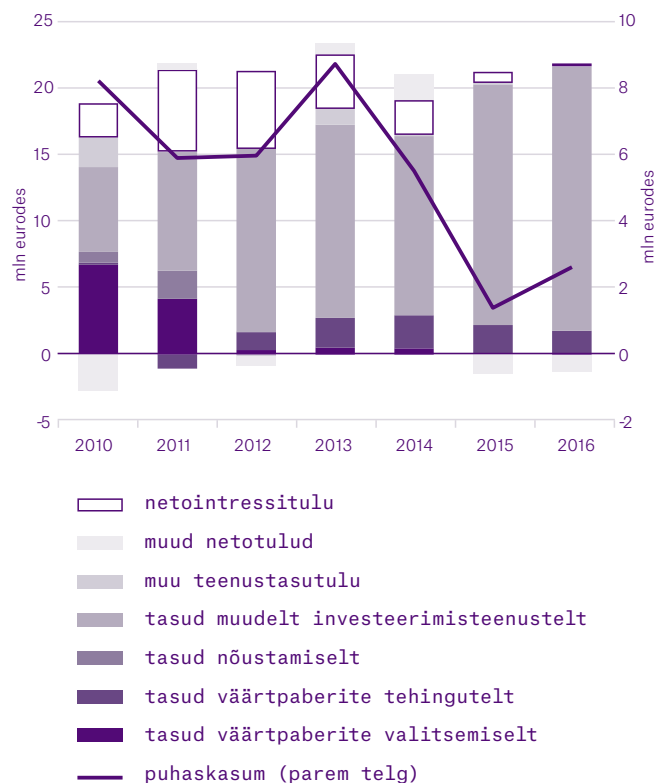
Investeeringisühingud on oma äritegevuses avatud märkimisväärsele valuutariskile: avatud valuutapositsioonide absoluutväärtuste summa moodustab omavahendite suhtes 143%. Kuna võetav tururisk on olemuselt volatiilne, oli investeeringisühingute tulubaas aasta jooksul väga muutlik.

Investeeringisühingud on organisatsiooni mõttes palju väiksemad kui krediidiasutused, ent peavad täitma samu õigusakte. Lisaks tegutsetakse paljudes riikides, sealhulgas väljaspool Euroopa Liitu, mistõttu peab järgima iga riigi oma õigusakte. See tekitab omakorda kõrgendatud vastavuse riski.

Kuna investeeringisühingud teenivad tulu valdavalt piiriülese tegevuse kaudu, on nad krediidiasutustega võrreldes palju enam avatud geopoliitilistele riskidele (Venemaa sanktsioonid, Brexit jms).

Investeeringisühingute turujaotus varade mahu järgi 2016. aasta lõpus (sulgudes 2015. aasta lõpp)

Investeeringisühingute tulude struktuur ja puhaskasum

Fondivalitsejad

Turuosaliste arv

↓ 15

2015: 17

Fondivalitsejate varade maht

↓ 129,2 mln €

2015: 159,4 mln €

Hallatavate varade maht

↑ 5,5 mld €

2015: 4,6 mld €

Püsikulu neto teenustasutulusesse

↓ 44%

2015: 46%

Omakapitali tootlikkus

↑ 16,3%

2015: 10,4%

Omavahendite nõude kaetus

↓ 237%

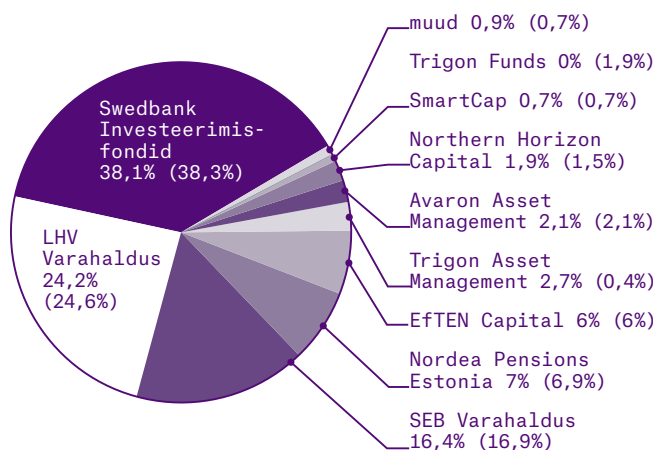
2015: 372%

Peamised arengusuunad

- Fondivalitsejate arv on vähenenud. Danske Capital ühines LHV Varahaldusega ning Trigon Funds lahkus turult. Enne lahkumist andis Trigon Funds kogu äritegevuse üle Trigon Asset Managementile.
- Aasta jooksul väljastati kahele fondivalitsejale alternatiivfondide valitseja tegevusluba, mis lihtsustab välis-turgudel tegutsemist. Nüüd on turul sellise loaga kolm fondivalitsejat. Muu hulgas tehti algust välisriigis registreeritud alternatiivfondide valitsemisega (Euroopa Liidu vastava direktiivi alusel).
- Enda fondide valitsemise kõrval juhitakse ka teiste valitsejate fondide investeringuid tegevuste edasiandmise ehk allhanke korras. Fondivalitsejate hallatavatest varadest moodustasid 74% valitsetavad fondid ja 22% allhanke raames hallatavad fondid.
- Fondivalitsejate koondbilansi maht vähenes ühe turuosalise lahkumise tõttu märkimisväärselt. Lisaks kahandasid bilansimahtu dividendide väljamaksed ja aktsiakapitali vähendamised.
- Maksueelne aastakasum oli umbes sama suur kui eelneval aastal: auditeerimata andmetel 18,3 miljonit eurot. Ühelt poolt investeerimiskasum vähenes, kuid teiselt poolt kasvasid neto teenustasutulud kiiremini kui püsikulud. Sektori puhaskasum suurenes auditeerimata andmetel 2015. aasta 15,4 miljonilt eurolt 17,6 miljoni euroni.

Hinnang riskidele

2017. aasta jaanuari alguses jõustus uus investeerimisfondide seadus. Seaduse abil peaks Eesti fonditurg muutuma atraktiivsemaks nii investoritele kui ka teenuse pakkujatele. Muu hulgas leevenesid märkimisväärselt kapitalinõuded pensionifondide valitsejatele. Kogu sektoris on endiselt aktuaalne operatsioonirisk.

Fondivalitsejate turujaotus valitsetavate Eesti fondide mahu põhjal 2016. aasta lõpus (sulgudes 2015. aasta lõpp)

Fondivalitsejate hallatavate varade maht aasta lõpu seisuga äriliinide kaupa

Investeeringimis- ja pensionifondid

Investeeringimisfondide arv

↓ 64

2015: 65

Pensionifondide arv

↑ 34

2015: 30

Investeeringimisfondide varade maht

↑ 3,95 mld €

2015: 3,3 mld €

Pensionifondide varade maht

↑ 3,2 mld €

2015: 2,7 mld €

Peamised arengusuunad

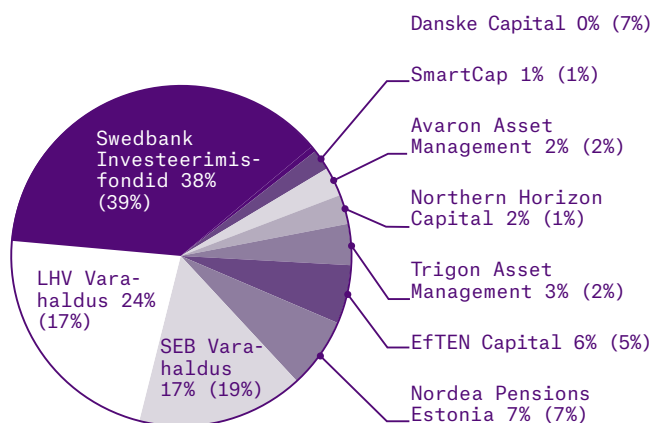
- Fondide turu kasv on toetunud endiselt kohustuslikele pensionifondidele, mille varade maht suurenes aastaga 483 miljoni euro võrra. Turule on lisandunud madalamate tasudega pensionifondid, mis investeerivad passiivselt teistesse indeksfondidesse. Uute pensionifondide tulek on teravdanud fondivalitsejate hinnakonkurentsi.
- Kinnisvarafondide varade maht kasvas aasta jooksul 61%: 224 miljonilt eurolt 359 miljoni euroni. Kinnisvarafondide varade maht on nüüdseks suurem kui aktsiafondide oma ning kinnisvarafondid on seeläbi tõusnud varade mahu suuruse järgi teiseks fondiliigiks.
- Endiselt väheneb Eestis registreeritud aktsiafondide ja nendesse investeerivate osakuomanike arv. Krediidiasutustega seotud fondivalitsejad likvideerivad Eestis registreeritud eurofonde, kuna majanduslikult (sh õigusnormide tõttu) on otstarbekam pakkuda sama investeerimispoliitikaga eurofonde piiriüleselt, kui asutada fondivalitseja grupis eurofond igas riigis eraldi.
- Fondiliikide struktuuris domineerivad endiselt kohustuslikud pensionifondid, mille osakaal kogu fonditurul on 78%. Sellele järgnevad 9% osakaaluga kinnisvarafondid ja 8,5%ga aktsiafondid.
- Fonditeenuste turgu mõjutas 2016. aastal see, et LHV Varahaldus omandas Danske Capitali. Selle tulemusena kasvas tema turuosa 17%lt 24%ni. LHV Varahaldus on kerkinud varade mahu poolest Swedbanki järel suuruselt teiseks fondivalitsejaks. Swedbank Investeeringimisfondide turuosa on 38%.
- Finantsinspeksioon registreeris 2016. aastal seitsme uue lepingulise investeerimisfondi tingimused ja kooskõlastas ühe uue aktsiaseltsina asutatud investeerimisfondi põhikirja. Lisaks registreeriti 24 fondi tingimuste muudatused ja anti välja viis luba fondide ühinemiseks. Likvideerimisluba väljastati kümnele investeerimisfondile.

Hinnang riskidele

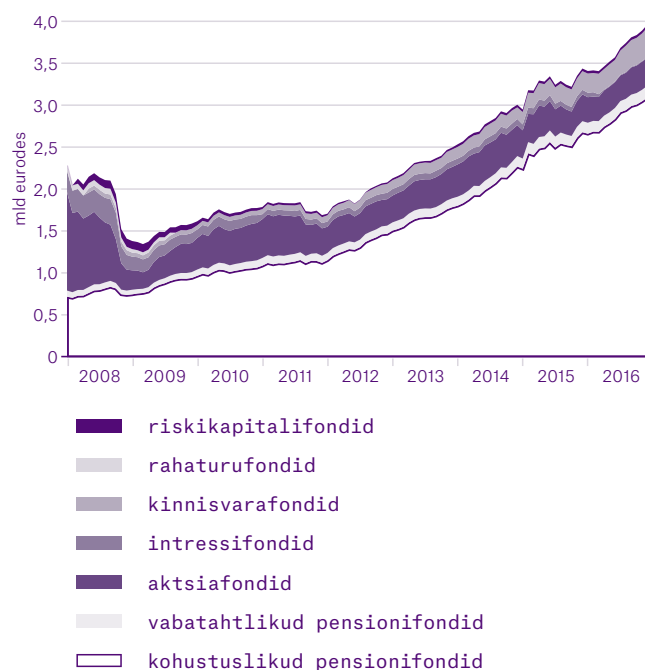
Eesti fonditurg on endiselt kohustuslike pensionifondide keskne, mis moodustavad iga aastaga järjest suurema osa nii fondisektori varade mahust kui ka fondide arvust. Kohustuslike pensionifondide investeringuid iseloomustab suur raha ja hoiuste positsioon (23% kogu investeringutest), mis väljendab fondivalitsejate riskihinnangut aktsiaturgude ja nende riskide suhtes.

Kui ebakindlad olud väärtipaberiturgudel jätkuvad pikema aja vältel, siis võidakse suurema tootluse saavutamiseks edaspidi potentsiaalselt suurendada alternatiivsete investeringute positsioone. Selliste investeringutega võib kaasnedä väiksem läbipaistvus ja vara õige väärtuse hindamise risk.

Uue investeerimisfondide seaduse raames on eelkõige väiksemate fondivalitsejate jaoks oluline kohandada uue väikefondi valitsejale kohalduva seadusega, täpsemalt leebema õiguskeskkonna ja sellega kaasnevate riskidega.

Fondivalitsejate turujaotus valitsetavate fondide mahu järgi 2016. aasta lõpus (sulgudes 2015. aasta lõpp)

Fondide turuväärtus fonditüüpide kaupa

Elukindlustusandjad

Turuosaliste arv

5

2015¹: 5

Varade maht

↑ 1,14 mld €

2015: 1,04 mld €

Tehniliste eraldiste maht

↓ 840,7 mln €

2015: 935,8 mln €

Kindlustusmaksete maht

↑ 227,8 mln €

2015: 218,1 mln €

Solventsuskapitalinõude kaetus

↓ 173%

2015: 191%

Peamised arengusuunad

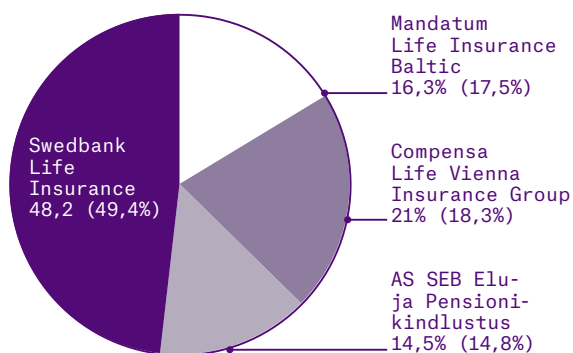
- Eesti elukindlustusturul tegutseb tegevusloa alusel neli kindlustusandjat ja üks välisriigi elukindlustusandja filiaal.
- Enim müüdavad kindlustustooted on investeerimisriskiga elukindlustus ja kindlustusriskiga tooted. Peamiselt nende toodete toel kasvab ka kogu turg: 2016. aastal 4,5%.
- Elukindlustusandjate tehniliste eraldiste maht on vähenenud. Seda on mõjutanud uus kindlustusdirektiiv Solventsus II, millele mindi üle 2016. aasta alguses. Solventsus II järgi arvutatakse kohustusi teistmoodi ning tehnilised eraldised võivad olla ka negatiivsed.
- Kolm Eesti elukindlustusseltsi tegutsevad piiriülevalt nii Lätis kui ka Leedus.
- Elukindlustusseltside kapitalinõue oli 2016. aasta lõpus kaetud 173% ulatuses. Solventsus II põhjal arvutatakse kapitalinõue riskipõhiselt: elukindlustusandjate peamised riskid on elukindlustus- ja tururisk.

¹ 2015. aasta andmed põhinevad Solventsus I kapitalidirektiivil, mille kehtivus lõppes 2015. aasta lõpus. 2016. aasta andmed on aga toodud aasta alguses jõustunud uue Solventsus II direktiivi põhjal. Eri hindamispõhimõtete tõttu ei ole enamik näitajad (v.a kindlustusmaksete maht) üheselt võrreldavad.

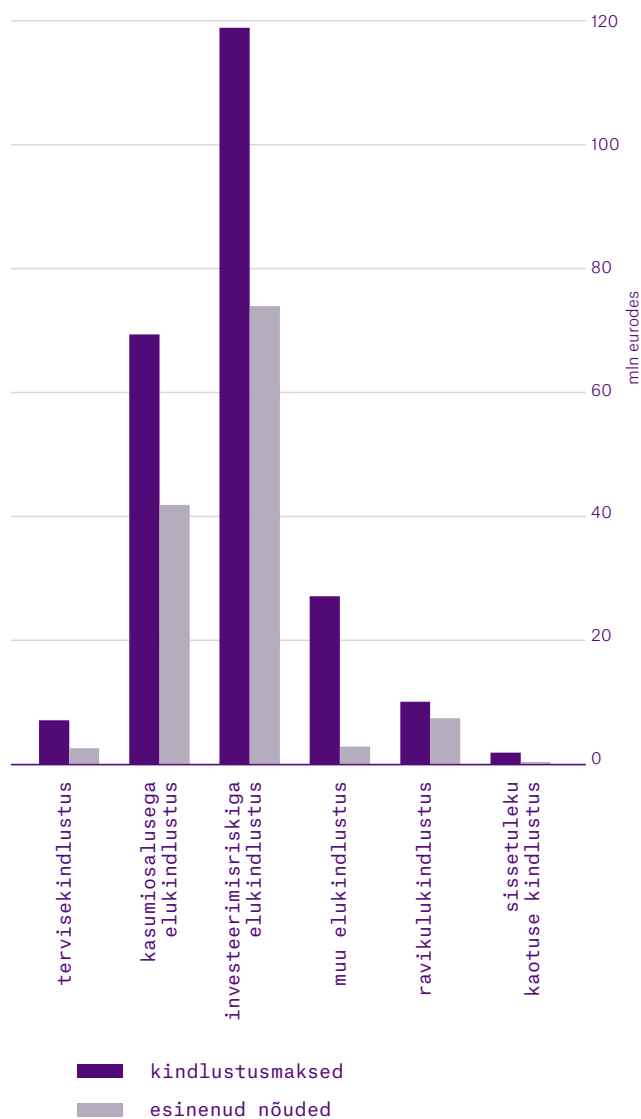
Hinnang riskidele

Madala intressimäära keskkond ei soosi intressigarantiiga toodete uut müüki ega arendamist. Kindlustusandjad panustavad seetõttu riskitoodete ja investeerimisriskiga toodete müügile. Selline intressikeskkond mõjutab eriti neid elukindlustusandjaid, kellel on kindlustusvõtjate ees pikaajalised finantsgarantiiga kohustused.

2016. aasta alguses jõustus uus kindlustuse järelevalveametist Solvatus II, mis on suurendanud kindlustusseltside kulusid, et rakendada uusi õigusakte ja vastata seatud nõuetele.

Elukindlustusandjate turujaotus varade mahu järgi 2016. aasta lõpus (sulgudes 2016. aasta algus)

2016. aasta jooksul kogutud kindlustusmaksed ja esinenud nõuded

Kahjukindlustusandjad

Turuosaliste arv

↑ 12

2015²: 11

Varade maht

↑ 675 mln €

2015: 637,8 mln €

Tehniliste eraldiste maht

↓ 271,6 mln €

2015: 294,6 mln €

Kindlustusmaksete maht

↑ 426,6 mln €

2015: 395,5 mln €

Solventsuskapitalinõude kaetus

↓ 211%

2015: 353%

Peamised arengusuunad

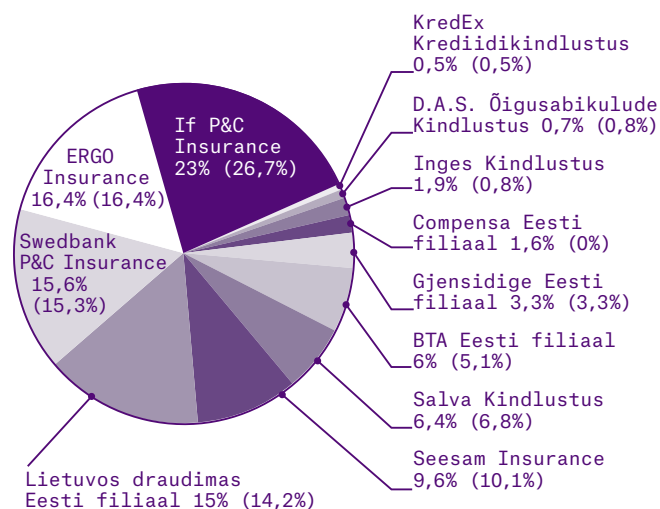
- Eestis tegutseb tegevusloa alusel kaheksa kahjukindlustusandjat ja neli välisriigi kindlustusandja filiaali. Suurimad kindlustusliigid on kasko-, liiklus- ja varakindlustus, mis moodustavad ligikaudu 80% kindlustusportfellist.
- Kahjukindlustusandjate kindlustusmaksete maht kasvas 2016. aastal 7,9%. Eesti kahjukindlustusturu kogumaht oli 304,4 miljonit eurot ehk 8,8% suurem kui aasta varem.
- Kahjukindlustussektor teenib kindlustustegevusest tulu: neto kombineeritud suhe oli 92,7%. Kulusuhe jäi umbes sama kõrgeks kui eelneval aastal, samas kui kahjusuhe on tõusnud 3 protsendipunkti võrra.
- Negatiivse tulemiga on endiselt liikluskindlustus. Eesti Liikluskindlustuse Fondi andmetel saadi 2016. aastal kahjumit 9,7 miljoni euro ulatuses.
- Eesti kahjukindlustusandjate kogutud kindlustusmaksetest laekus 53% Eestist, 18% Lätist ja 29% Leedust. Neljal suuremal kahjukindlustusandjal on filiaalid nii Lätis kui ka Leedus.
- Eesti kahjukindlustusturul kasvab välisfiliaalide osatähtsus: kui 2015. aastal oli nende turuosa 22,5%, siis 2016. aasta kolmanda kvartali lõpuks oli see kerkinud pea veerandini (24,8%). Kindlustusmaksete maht on 2016. aasta jooksul kasvanud kõige kiiremini just Eestis tegutsevates filiaalides.
- Kahjukindlustussektor on hästi kapitaliseeritud. Solventsuskapitalinõuet täidavad kõik kindlustusandjad.

² 2015. aasta andmed põhinevad Solventsus I kapitalidirektiivil, mille kehtivus lõppes 2015. aasta lõpus. 2016. aasta andmed on aga toodud aasta alguses jõustunud uue Solventsus II direktiivi põhjal. Eri hindamis põhimõtete tõttu ei ole enamik näitajad (v.a kindlustusmaksete maht) üheselt võrreldavad.

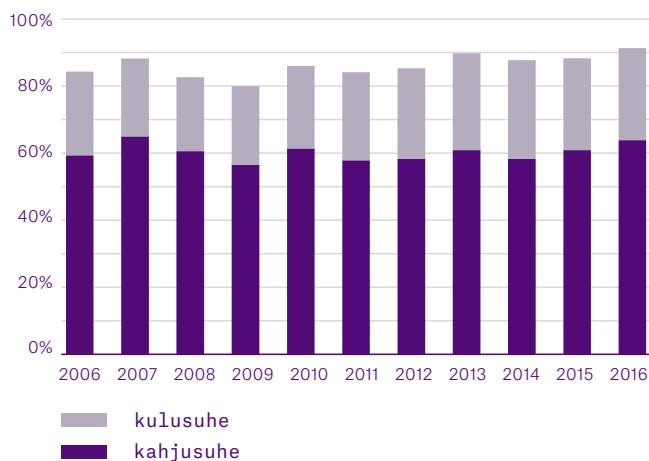
Hinnang riskidele

Kahjukindlustusandjaid ohustab endiselt enim kahju-kindlustusrisk. Liikluskindlustus on olnud kahjumis terves Baltikumis juba aastaid ning kaskokindlustuse kasumimarginaal on samuti suhteliselt väike. Kasumit teenitakse varakindlustuses ning vähemal määral ka tervise- ja vastutuskindlustuses. Kuigi kahjukindlustusandjate tegevusmahud on kasvanud, kujuneb ettevaates piiratud ressursi tõttu oluliseks kulubaasi efektiivsus.

Kuigi uute kapitalinõuete täitmisega saavad kahju-kindlustusseltsid üldiselt hakkama, esineb probleeme Solventsus II kvalitatiivsete nõuete täitmisega. Puuduseid esineb dokumentatsiooniga nii juhtimissüsteemide kui ka kindlustustehnilistes valdkonnas.

Eesti kahjukindlustuse turujaotus kindlustusmaksete alusel 2016. aastal (sulgudes 2015. aasta)

Kahjukindlustusandjate neto kombineeritud suhe ehk kahjusuhe koos kulusuhtega

Makseasutused

Turuosaliste arv

↑ 13

2015: 12

Maksete maht

↓ 518 mln €

2015: 875 mln €

Maksete arv

↑ 3,4 mln

2015: 2,6 mln

Kasum

↑ 1,6 mln €

2015: 0,5 mln €

Omakapitali tootlikkus

↑ 11,9%

2015: 4,9%

Omavahendite nõude kaetus

↑ 565%

2015: 499%

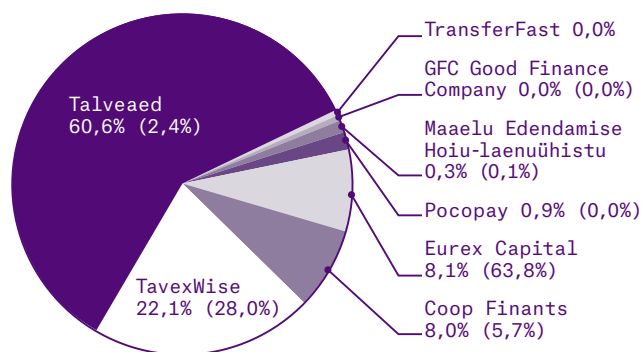
Peamised arengusuunad

- 2016. aasta lõpus oli turul 13 makseasutust, millest viis tegutsesid erandi alusel. Erandiloa raames kehtivad makseasutustele leebemad nõuded ning nende vahendatavate maksete maht on piiratud. Lisaks on Eestis registreeritud üks välisriigi makseasutuse filiaal.
- Täistegevusloaga makseasutuste maksete arv endiselt kasvab, kuid maksete maht on vähenenud. Keskmine makse summa on seetõttu kahanenud 342 eurolt 154 euroni.
- Makseliikide vaates on vähenenud märgatavalt rahasiirde teenuse maht ja suurenenud maksekontot vajavate makseteenuste oma. Piiriüleste maksete osakaal suurenes 2016. aastal kaks korda.
- Ligikaudu veerand kogu sektori müügitulust tuleb makseteenuste pakkumisest.
- Makseasutuste üldine kapitaliseeritus on hea.

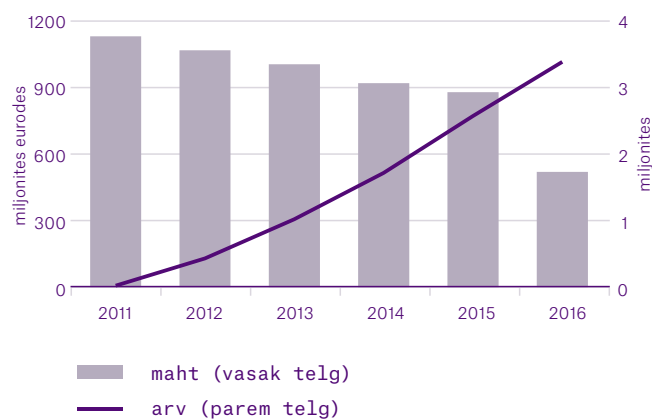
Hinnang riskidele

Osa makseasutusi, kes ei ole piisavalt kasumlikud, vaatavad üle oma ärimudeleid ning otsivad uusi või lisateenuseid, mida klientidele pakkuda.

Makseteenuste sektorit ohustab potentsiaalselt enim rahapesu risk. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse järgi peavad makseteenuste osutajad tuvastama, kes on nende kliendid ja mis on klientide majandustegevus, määratledes selliselt klientide riskiprofiili.

Makseasutuste turujaotus 2016. aasta lõpus (sulgudes 2015. aasta lõpp)

Makseasutuste maksete maht ja arv

Krediidiandjad ja -vahendajad

Turuosaliste arv

62

Väljastatud laenude jääk

741 mln €

Puhas intressitulu

92,4 mln €

Peamised arengusuunad

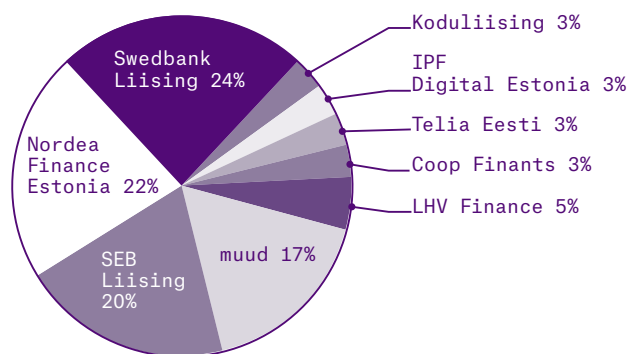
- Krediidiandjad ja -vahendajad on nüüdsest Finantsinspektsiooni järelevalve all. Finantsinspektsioon väljastas 2016. aastal tegevusloa 44 krediidiandjale ja neljale krediidivahendajale. Erandi alusel tegutsevad 12 krediidiandjat. Lisaks sai üks krediidiandja loa filiaali asutamiseks.
- Suurim osa krediidiandjate laenuportfelli kuulub krediidiasutustega seotud krediidiandjatele. Krediidiandjad olid 2016. aasta lõpu seisuga väljastanud laene 741 miljoni euro ulatuses, millest moodustasid 78% krediidiasutustega seotud ettevõtete antud laenud.
- Krediidiasutustega seotud krediidiandjate laenuportfell koosneb peamiselt sõidukiliisingust (79% kogu portfelli). Nende krediidiandjate hulgas on suurim turuosa (24%) Swedbank Liisingul.
- Muude krediidiandjate laenuportfelli on levinuimad tooted tagatiseta väikelaen ja vara ost järelmaksuga, mis moodustavad 80% laenuportfelli. Muude krediidiandjate hulgas on suurima turuosaga Koduliising ja IPF Digital Estonia, mõlemal on 3% koguturust.
- Krediidi kulukuse määr erineb krediidiasutustega seotud krediidiandjatel ja muudel krediidiandjatel märgatavalt: kui krediidiasutustega seotud krediidiandjatel oli keskmine määr 2016. aasta lõpus 10%, siis muudel krediidiandjatel 43%.

Hinnang riskidele

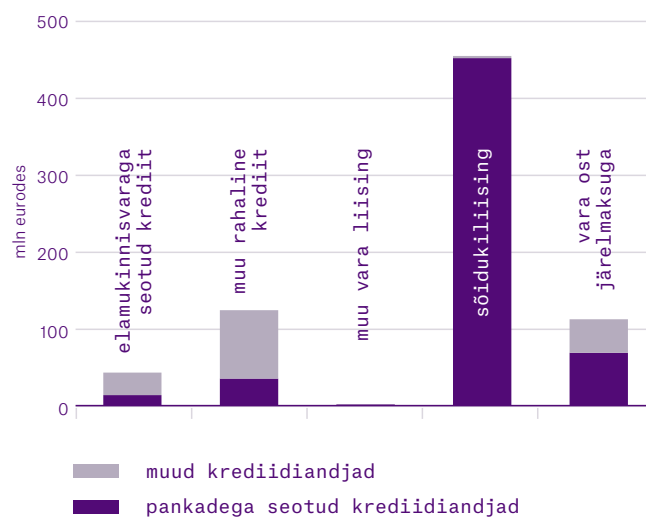
Krediidiandjate tegevuse olulisim risk on ettevõtjate suutlikkus täita vastutustundliku laenamise nõudeid, eelkõike tarbija maksevõime kohast hindamist, ning lisaks omanike ja juhtide sobivus sellises ülesandes.

Krediidiandjate laenude analüüsist nähtub, et olenevalt tarbimiskrediidi liigist on laenuportfelli kvaliteet väga erinev. Tagatiseta väikelaen (nn kiiralaen) on märksa halvema kvaliteediga kui teised tarbimislaenud (hüpoteeklaen, sõidukiliising, vara ost järelmaksuga jms). Krediidiasutuste keskmine tarbimislaenude jääk on märgatavalt suurem kui krediidiandjate oma. See (riskisus) omakorda mõjutab ka portfelli kvaliteeti ja krediidi kulukuse määra.

Krediidiandjatel on keelatud kaasata vahendeid avalikkuselt. Selliseks vahendite kaasamiseks peavad nad taotlema krediidiasutuse tegevusloa. Seega kannavad krediidiandjad oma tegevuse finantseerimisel riski, et see ei pruugi vastata õigele tegevusloa liigile.

Krediidiandjate turujaotus laenuportfelli jäägi alusel 2016. aasta lõpus

Krediidiandjate väljastatud laenude jääk 2016. aasta lõpus

Kindlustusmaaklerid

Turuosaliste arv

↑ 48

2015: 45

Vahendatud maksete maht

↑ 149 mln €

2015: 145 mln €

Vahendustasude suhe maksetesse

↓ 13,0%

2015: 13,2%

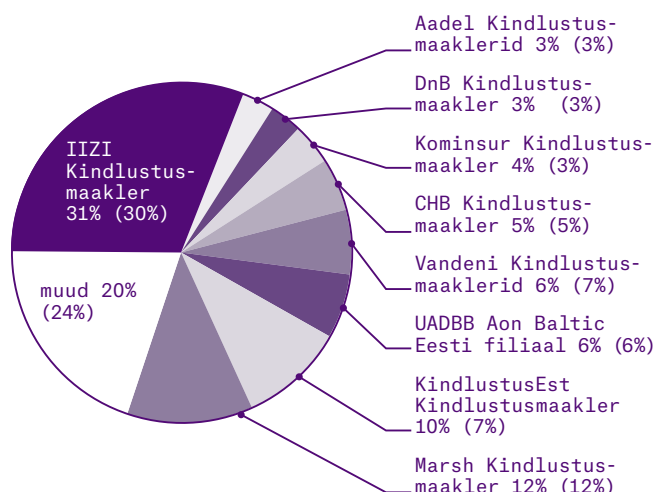
Peamised arengusuunad

- Kindlustusmaaklerite arv on suurenenud. Finantsinspektsioon kandis 2016. aastal kindlustusvahendajate nimekirja kolm uut kindlustusmaaklerit, nüüdseks on seal kokku 48 kindlustusmaaklerit.
- Kahjukindlustuses vahendasid Eestis registreeritud kindlustusmaaklerid 2016. aastal kindlustusmakseid kogusummas 149 miljonit eurot³, mis moodustab 49% kõikidest kindlustusandjate kogutud kindlustusmaksetest. Suurimad kindlustusliigid olid maismaasõidukite kindlustus 46 miljoni euroga, liikluskindlustus 42 miljoni euroga ja varakindlustus 27 miljoni euroga. Liikluskindlustuses koguti kindlustusmaaklerite kaudu 54% kõikidest kindlustusandjate kogutud makstest selles kindlustusliigis; maismaasõidukite kindlustuses oli see näitaja 54% ja varakindlustuses 34%.
- Elukindlustuse valdkonnas vahendasid Eestis registreeritud kindlustusmaaklerid 2016. aastal kindlustusmakseid 459 tuhande euro ulatuses, mis moodustab 0,5% kõikidest kindlustusandjate kogutud kindlustusmaksetest. Kõige enam vahendati muid elukindlustuslepinguid (sh riskielukindlustus), mille kindlustusmaksete maht oli kokku 251 tuhat eurot. Lisaks vahendati õnnetusjuhtumite ja haiguskindlustuse elukindlustuslepinguid kindlustusmahuga 207 tuhat eurot.

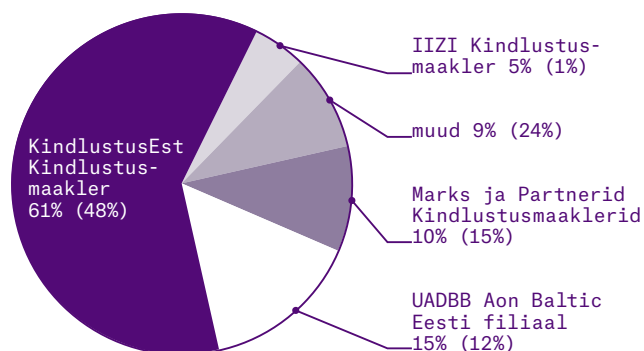
³ Lisaks kindlustusandjate lepingutele vahendati Eestis ka välismaiste edasikindlustusandjate lepinguid, mida ei ole siia ülevaatesse lisatud. Nende kindlustusmaksete maht oli 2016. aastal 6,7 miljonit eurot.

Hinnang riskidele

Kindlustusmaakleri tegevusega seondub eelkõige risk tema esindussuhte olemusest: kindlustusmaakleril on lojaalsuskohustus kindlustusvõtja, mitte kindlustusandja ees. Huvide konflikti olemasolu korral tuleb kindlustusmaakleril lähtuda kindlustusvõtja huvidest. See eristab teda kindlustusagendist, kes tegutseb kindlustusandja huvides. Selliste riskide juhtimiseks peab kindlustusmaakler oma tegevuses üles näitama kohast hoolsust nii sellise esindussuhte olemasolu selgitamisel, esitama selleks nõutud ja asjakohast lepingueelset teavet kui ka sellest juhinduma piisava arvu ja parima pakkumise tegemisel (vahendamisel) kindlustusvõtjale, kogudes selleks vajalikku teavet kindlustusvõtja kindlustushuvi kohta.

Kindlustusmaaklerite turujaotus kahju-kindlustuse maksete järgi 2016. aastal (sulgudes 2015. aasta)

Kindlustusmaaklerite turujaotus elukindlustuse maksete järgi 2016. aastal (sulgudes 2015. aasta)

Väärtpaberiturg

Tallinna börsil noteeritud aktsiad

14 põhinimekirjas

2 lisanimekirjas

Tallinna börsi käive

↑ 159 mln €

2015: 148 mln €

Tallinna börsi turukapitalisatsioon

↑ 2,3 mld €

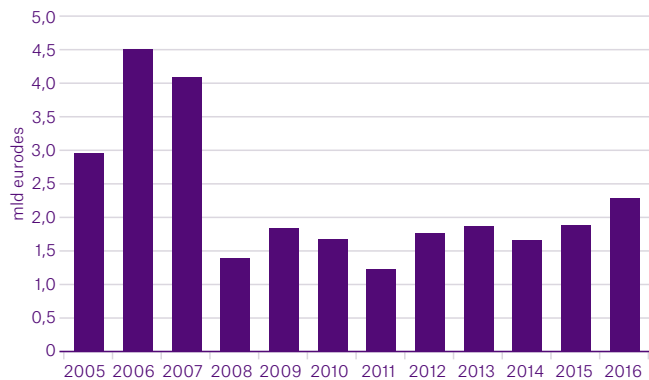
2015: 1,9 mld €

Peamised arengusuunad

- Nasdaq OMX Tallina börsi indeks tõusis 2016. aastal 20% ja kerkis 1075,5 punktini. Kuigi aasta oli poliitiliselt ebastabiilne, ei mõjutanud need sündmused aktsiaturge negatiivselt. Pärast Ühendkuningriigi juunikuist rahvahääletust kukkusid aktsiate hinnad järsult kogu Euroopas, kuid taastusid hiljem pea sama kiirelt.
- Kauplemisaktiivsus Tallinna börsil on kasvanud. 2016. aastal tehti aktsiatega 51 170 tehingut ehk 4,2% rohkem kui aasta varem. Tallinna börsi käive suurenes 7,6% ja küündis 159 miljoni euroni.
- Tallinna börsi põhinimekirjas oli 2016. aasta lõpus noteeritud 14 ettevõtte aktsiad ja lisanimekirjas kahe ettevõtte omad. Völakirjaturul on noteeritud kolm korporatiivvölakirja. Alternatiivturul First North on noteeritud ühe ettevõtte aktsiad ja ühe ettevõtte völakirjad.
- Kõige aktiivsemalt kaubeldakse Tallink Grupi aktsiatega, millele järgnevad Olympic Entertainment Groupi ja Tallinna Vee aktsiad.
- Põhinimekirjas on tõusnud enim Silvano Fashion Groupi aktsia hind (131%) ja Nordeconi oma (27%). Hind langes aga kõige enam Skano Groupi aktsial (-37%) ja Baltika aktsial (-17%).
- Uue võimalusena on lisandunud investoritele fondiga kauplemine: noteeriti kinnisvarafond Baltic Horizon Fund.
- Tallinna börsi turukapitalisatsioon oli 2016. aasta lõpus 2,3 miljardit eurot ehk 401 miljoni euro võrra suurem kui aasta varem. Turukapitalisatsiooni kasvu toetas lisaks aktsiate hinna tõusule ka LHV Groupi aktsiate noteerimine.
- 2016. aasta lõpu seisuga oli Tallinna börsil 19 liiget. Kõige aktiivsem börsiliige on käibe poolest SEB Pank, kes katab 40% kogukäibest, ja Swedbank, kelle osa on 26%. Tehingute arvu poolest on aga aktiivseim börsi liige LHV Pank, kes teeb 35% tehingutest.
- Päritoluriikide vaates suurenes 2016. aastal Tallinna börsil Eesti investorite osakaal: 61%lt 64%ni.

OMX Tallinna börsi indeksi liikumine
2016. aastal

Tallinna börsi turukapitalisatsioon

